

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hírek.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére az állami erdőmérnökök összesített személyzeti létszámában *Pásztory Ödön* főerdőtanácsosi címmel felruházott erdőtanácsosnak a főerdőtanácsosi jelleget, *Révay Ferenc* és *Hajdu János* erdőtanácsosi címmel felruházott erdőmérnököknek az erdőtanácsosi jelleget adományozom.

Kelt Budapesten, 1934. évi december hó 31. napján.

Horthy s. k.

Dr. Darányi Kálmán s. k.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Kovács Jenő* m. kir. főerdőmérnököt a szolgálat érdekében Egerből Budapestre áthelyezte és szolgálatátételre a minisztérium erdészeti csoportjába osztotta be.

HALÁLOZÁSOK.

Vett gyászjelentés szerint *Riffer Sándor* főerdőmérnök, egyesületünk volt rendes tagja ez évi január hó 8-án Budapesten, életének 79. évében elhunyt. A megboldogult hült tetemét január hó 10-én a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Tornay Gyula ny. egri főkáptalani erdőtanácsos ez évi január hó 29-én 71 éves korában Sashalmon meghalt. A megboldogult földi maradványait január hó 31-én a sashalmi temető sírkertjében helyezték örök nyugalomra.

Béke hamvaikra.

A gyertyán elterjesztése az Alföldön. A gyertyán is egyike azoknak a fafajoknak, amellyel szemben némelyik szakember ellenszenvvel viseltetik. Szó sincs róla, hogy vannak rossz tulajdonságai: kiszorítja a nemesebb, értékesebb tölgyet a helyéről, holott még annál kevesebb faanyagot is termesz stb. — de éppen azért, szorítja ki a tölgyet, mert sok jó tulajdonsága van: a talajjal és kitettséggel szemben igénytelen, a magja és csemetéje szívós természetű, magot gyakran terem, sűrű állományt alkot, sok lombot nevel s így a talajt jókarban tartja, sőt javítja stb.

A terjedését előmozdító fenti tulajdonságai miatt a domb- és hegyvidéken baja van vele az erdőgazdának, de csak inkább ott, ahol a helytelen gazdálkodás folytán a talaj az ezzel szemben igényesebb fafajok tenyésztésére kevésbé alkalmassá vált és ott, ahol az állomány-ápoló, nevelő műveleteket (tisztítás, gyérités) a kezdetlegesebb viszonyok miatt nem lehet foganatosítani. Láttam olyan helyet (Hunyad megyében), ahol természetes úton keletkezett tölgy- és gyertyán-fiatalosban mesterséges beavatkozás nélkül is a tölgy kerekedett felül s a Bükk-hegységben láttam olyan idősebb gyertyánállományt, amely nem

gyertyánnal, hanem a szórványosan előforduló fákról bükkal volt alátelepülve. A talaj, az éghajlat (mikroklíma) és egyéb tényezők előbbi helyen kiváltképpen a tölgynek, utóbbin a bükknek kedveztek.

A bükk alsó tenyészeti határa alatt nincs olyan fafajunk, amelyik azt a talajra és az értékesebb fafajok kedvező fejlődésére gyakorolt hatásában teljesen pótolná. Minthogy ilyen nincs, meg kell elégednünk a gyertyánnal, amely a bükköt sok tekintetben mégis csak helyettesíti. Szükséges azonban, hogy a gyertyánnal *ilyen szempontból* és behatóbban foglalkozzunk s ennek folytán megtanuljuk a vele való bánásmódot.

Az Alföldön a gyertyán nincs itthon. A Nyírségen körülbelül a Nyirbakta—Nyirbátort összekötő vonaltól keletre eső területeken fordul elő tömegesen, errébb csak elszórtan. A debreceni Nagyerdőben is van belőle néhány példány mutatóban s egyáltalában nem látszik rajtuk, hogy rosszul éreznék itt magukat.

Amiként az előhegyeken, úgy az Alföldön is szükség volna a tölgy, kőris, szil stb. mellé olyan fafajra, amely az állományok szálas korban történő kiritkulásának ellenszere volna, az állományok törzseinek szép fejlődését elősegítené, a talajt jól beárnyalná, védené, javítaná s az elgyomosodásnak is útját állná.

Más hiányában is idekínálkozik a gyertyán. Elterjedésének nem látom akadályát, mert már magától is itt van az Alföld peremén, sőt mint nemrégiben köztudomású lett, Nagykőrös határában — tehát az Alföld közepén — egész állományt is alkot, amely így egészen akklimatizálódva alapanyagául szolgálhatna az elterjesztésnek.

Jól tenné az ott erdészkedő kartárs, ha erről a gyertyánosról részletes leírást közölné.

Az Alföldön a gyertyánnak a kívánt mértéken túl való térfoglalásától nincs mit félni, mert itt a felújítás mezőgazdasági használattal kapcsolatosan történik.

Béky Albert.

„A Magyar Zöldmező Mozgalom 1930—1934” címmel, Kállay Miklós földművelésügyi miniszter, dr. Mayer Károly és Marschall Ferenc államtitkárok, Pasteiner Alfonz osztályfőnök és Lenck Jenő miniszteri tanácsos előszavával, képekkel ellátott díszes album jelent meg a közelben a Zöldmezőgazdálkodás öt éves eredményéről dr. Piukovich József szerkesztésében.

A rendkívül gondosan szerkesztett album mindarra terjed ki, ami a Zöldmezőmozgalomra vonatkozik. A Zöldmezőmozgalom úttörőinek (enesei Dorner Béla, Biró János, báró Rosner István, Holóskuthy-Hnilitschka Antal, Fáber Sándor és Létz Lajos), továbbá az „Alföldi Zöldmező Szövetség”, az Alsódunántúli Zöldmező Egyesület”, a „Felsődunántúli Zöldmező Egyesületek Szövetsége” elnökségének és tisztikarának képei után, a felső rét- és legelőművelési tanfolyamról, az alsófokú rét- és legelőjavító tanfolyamokról, a hazai legelőjavítás kísérleteiről, továbbá a legelőjavítási munkálatokról, a

legelőnek fásításáról, a rétjavításról, a zöldmezőkiállításokról és az „Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ”-ról és üzeméről közöl az album tanulságos képeket. Az „Irodalmi tevékenység” címen a zöldmezőgazdaság irodalma lett közölve. Az albumot az „Alföldi Zöldmezőszövetség” 5 évi taglétszámának grafikonja és egy „Szervezési térkép” zárja be.

A legelőfásítási részben, több, a fásítási munkálatokkal kapcsolatos érdekes kép van, élénk bizonyosságául annak, hogy — miként azt az album szövege is említi — *a fa a legelő legjobb barátja*. A képek egyike az alföldi legelőfásítást szilfákkal (Püspökladány), másika meg Kanadai nyárral (Püspökladány) mutatja be. A jándi legelőn (Szatmár vm.) létesített suhángcsoportot a harmadik kép tünteti fel. A nyírbogáti (Szabolcs vm.) közlegelőn lévő szélvédőpásztákat — és az ugyanottani fás legelőt —, nemkülönbén a közlegelőn lévő suhángnevelő facsoportot s végül a hajósi legelőnek (Pestvm.) határfásítását a következő képeken láthatni.

Szerfölött örvendétes, hogy a legelők fásításának a t. mezőgazdasági kar által kezdeményezett népszerűsítése hovatovább nagyobb tért hódít, s hogy ennek látható eredményeiről az album is megemlékezett. Óhajtjuk, hogy a fásítási tevékenység minél szélesebb körben terjedjen el, s hogy az illető vidékre minél több hasznot hozzon.

Dr. Tomasovszky Imre

Az amerikai mókusok vándorlásáról. Az amerikai természet-tudományi múzeum tisztviselői érdekes jelenség megfigyelésével foglalkoznak. A kelet-amerikai Connecticut és New-York állam területéről *óriási tömegben indultak meg a nyár végén a szürke mókusok*. A mókusvándorlás nem első eset Amerikában. Már 1819-ben megfigyelték Ohio-ban. Az Ohio folyamat 200 kilométeres szakaszon valósággal ellepték ezek a kis rágcsálók. Hasonló vándorlás színhelye volt 1883-ban Pennsylvania vidéke. *Három nap alatt körülbelül 150.000 mókus vonult el*. Nem sokkal előtte, 1866-ban Bay City környékén 1400 mókus vonult át. Az idei mókusvándorlás kisebb arányú. Úgy látszik, hogy az óriási erdőirtások miatt megcsappant a mókusok száma.

A szürke mókusok nyugat felé tartanak. Útjukban széles folyókon kelnek át. Érdekes, hogy a civilizáció haladásával *ezek a kis állatok is ravaszabbak lettek s igyekeznek megkönnyíteni útjukat*. Amíg azelőtt gondolkodás nélkül belevetették magukat a folyókba, most lehetőleg hidakat keresnek. Így a Bear Mountain-hídon a nagy autóforgalom ellenére ezrével rohantak keresztül a mókusok. Connecticutból jelentik, hogy a hasonló nevű folyón Hartford és Essex között szeptember 4-én úsztak át az állatkák. Százával vesztek bele a gyors folyóba, de a sereg zöme mégis átjutott. *Sok mókus felkúszott a kíváncsi nézők csónakjaiba s kissé megpihent*. Fáradtságuk nagyobb volt, mint félelmük az emberektől. Érdekes dolgot figyeltek meg a Hudson folyamon

Yonkus és Alpina között. Itt sűrű kompközlekedés van s a mókusok, mint pótyautasok a kompokat lepték el. Néhány méterrel a part előtt azután beleugrottak a vízbe és előbb tették lábukat szárazföldre, mint a komp fizető utasai.

A tudomány tanácstalanul áll szemben ezzel a mókusvándorlással, mert az útra kerekedett állatkák nem térnek vissza többé kiindulási helyükre. Gondoltak már a kutatók élelmiszerhiányra, vagy közelgő szigorú tél megérzésére. Ezek a magyarázatok azonban nem kielégítőek. A mókusok ugyanis, dacára a megerőltető vándorlásnak, *mindannyian jól vannak táplálva*. Kemény tél pedig sűrűn volt már Amerikában, anélkül, hogy a mókusok megindultak volna. Az amerikai természettudományi múzeum megfigyelői azt hiszik, hogy a mókusok szaporodásának ingadozásával kapcsolatos a vándorlás. Miként a rajzó méhek, *a normálisnál nagyobb számban világra jövő mókusok új hazát keresnek maguknak*. A szaporodás hirtelen felszökkenése pedig alkalmasint *a napfoltok maximális periódusától függ*. Újabban rengeteg számítást végeztek a napfoltok és az állati szaporulat párhuzamosságára vonatkozóan. Erről a kérdéstről a labradori Matamek városban 1931-ben nemzetközi konferencia tanácskozott s az előadottakból kétségtelennek látszik, hogy a napenergia váltakozása, amely különben is befolyásolja a föld klímáját, kihatással van az állatvilág szaporodására is. (A Nemzeti Ujság 1934. évi december 30-iki számából.)

Hézagpótló vadászati szakkönyv jelenik meg rövid idő múlva az egyetemi könyvnyomdánál. A könyv címe: „*A vadászat*”. Írója *kézdivásárhelyi Benkő Pál* kir. gazdasági főtanácsos, ismert vadász. A magyar vadászati szakkönyv nagyobb alakban 450 oldalra fog terjedni s az alábbi fejezetekből áll:

I. rész: „*A Magyarországon előforduló fontosabb vadfajok rövid ismertetése, telepítése, gondozása és vadászata*.” 35 hasznos és dűvadat és a ragadozó madarakat tartalmazza ez a fejezet.

II. rész: „*Vadászati fegyvertan*.” Itt, kezdve a gyerekfegyvertől, az összes golyós és sörétes puskákat, melyek ma használatban vannak, részletesen tárgyalja a könyv. Kiterjeszkedik a fegyverek hatósági vizsgálatára, fegyver vásárlására, célzótávcsövek ismertetésére.

III. rész: „*Lövészeretek*”. A lőpor, csappantyú, golyó sörét, fojtás tölténykészítés tudnivalóit részletesen ismerteti ez a rész.

IV. rész: „*A fegyverrel való lövés elmélete*.” (Ballisztika.). Részletesen ismerteti a belső és külső ballisztika, lövedékhatás összes — a vadász érdeklő — jelenségeit.

V. rész: „*Egyéb tudnivalók*.” Ez a rész a következő címekre oszlik: *A lövés művészete; A vadász; A vadász ruházata és felszerelése; A vadászkutya; Kóbor kutyák; Uhuzás; Solymászat; Falkavadászat; Vadászatrendezés; Vadásztársaságok; Vadkárók; Orvvadászok; Vadörök; Vadásztörvény*.

Emeli a könyv értékét az, hogy nem idegenből való fordítás; hazai.

többnyire saját, 50 éves tapasztalatát írja le a könyvíró és iparkodik azokat a dolgokat részletesen feltárni, melyekből a jobb magyar vadászok is keveset tudnak. (Fegyvertan, lövészek, ballisztika stb.) A könyv tömören összefoglalja a magyar vadász összes tudnivalóit, melyben az öreg, tapasztalt vadász is talál megszívlelni valót, *a fiatal, vagy kezdő vadásznak pedig tankönyvül szolgál.*

A könyv ára díszes vászonkötésben a most megrendelőknek 8 pengő lesz, a bolti ára 30%-kal magasabb. Mentől többen jegyzik elő, annál több ábrával, képpel jelenik meg a könyv. A kiadási nehézségek miatt csak mérsékelt példányszámban nyomja a kiadó vállalat. A megrendelések „Egyetemi könyvnyomda” címre (Bpest, VIII., Múzeum-körút) levelezőlapon küldhetők.

Grafikon kapható az optikai távolságmérés útján felvett ferde vonalak vízszintesre való redukálásához. A grafikont az *Erdészeti Lapok* 1931. évi szeptemberi füzetének 879. oldalán már ismertettük. Változás azóta csupán annyiban történt, hogy az ára — az Országos Erdészeti Egyesület közbenjárására — 50 fillérre lett leszállítva. A grafikon 72 fillérnek postabélyegben való előzetes beküldése mellett kapható az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6.) vagy a tulajdonosnál: Balogh Elek erdőmérőknél Mór (Fejér megye). Külföldiek 84 fillért küldjenek be.
